

รายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยขอนแก่น : 2564

Khon Kaen University and Sustainable Development Goals

SDGs 2021

เป้าหมายที่ 13 : การรับมือการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ
เพื่อลดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ
ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

13th Goal : Climate Action to reduce the cause affecting the climate and
reduce the effects from climate change

THE GLOBAL GOALS

รายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น : 2564

Khon Kaen University and Sustainable Development Goals

SDGs : 2021

เป้าหมายที่ 13 : การรับมือการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

13th Goal : Climate Action to reduce the cause affecting the climate
and reduce the effects from climate change

ความเป็นมา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีนโยบายในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัย สีเขียว (Green university) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชนและสังคมโดยรอบมหาวิทยาลัย รวมทั้งบุคลากร นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้มีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนด้านพลังงานและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Energy & Climate Change) โดยมีการดำเนินการ (1) พัฒนาระบบการจัดการพลังงานและการบริหารจัดการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน (2) ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ลดปริมาณการใช้พลังงานโดยการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ภายในอาคารให้เป็นอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน (3) นำเทคโนโลยีและแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี และการใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดการใช้พลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (4) พัฒนานวัตกรรมด้านพลังงาน การสร้างแนวปฏิบัติที่ดีในการอนุรักษ์พลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (5) การใช้พลังงานทดแทนขึ้นภายในมหาวิทยาลัย (6) พัฒนา ปรับปรุง (Building renovation) และออกแบบอาคาร (Passive Design for Buildings) ของหน่วยงานให้เป็นอาคารสีเขียว (Green Building) อาคารประหยัดพลังงาน (Energy Saving Building) และอาคารอัจฉริยะ (Smart Building)

Policy and operation

Khon Kaen University has a policy to drive the university towards becoming a green university where is environmentally friendly and being a good role model for the community and society around the university including personnel, students and all stakeholders. All need to be involved in building sustainability in energy and climate change (Energy & Climate Change); (1) develop energy management and management systems to reduce greenhouse gas emissions and make efficient and sustainable use of energy (2) improve energy efficiency by reducing energy consumption by turning indoor equipment into energy-saving equipment (3) adopt good technology and practices and the use of renewable energy to reduce energy consumption and greenhouse gas emissions. (4) develop energy innovations. Establishing good practices in energy conservation and greenhouse gas emissions reduction (5) the use of renewable energy within the university (6) develop, improve (Building renovation) and design buildings (Passive Design for Buildings) of the unit to be Green Buildings, Energy Saving Buildings and Smart Buildings.

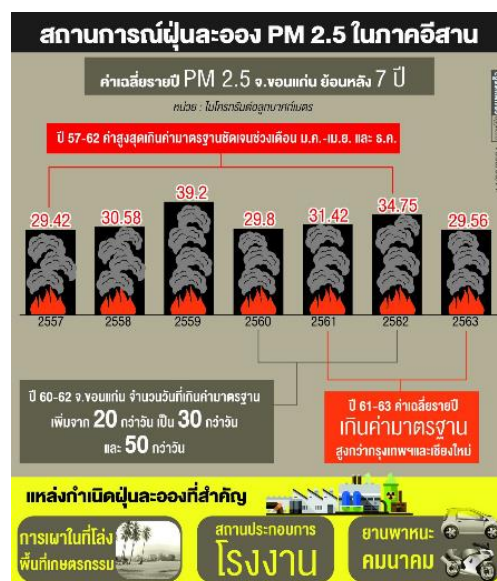
การร่วมลงนามความร่วมมือภาควิจัยบรรยากาศแห่งประเทศไทย (Thailand Consortium for Atmospheric Research : TCAR)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ร่วมลงนามกับสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สดร.) กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่ร่วมมือกรมอุตุนิยมวิทยาร่วมเป็นอีกหนึ่งในภาควิจัยบรรยากาศแห่งประเทศไทย เครือข่าย 29 หน่วยงานรัฐและเอกชน บูรณาการกำลังคน และทรัพยากรวิจัยเพื่อร่วมกำหนดแผนการวิจัยที่เชื่อมโยงกับการศึกษาคุณภาพอากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย ให้พร้อมเร่งวิเคราะห์หาคำตอบปัญหา PM 2.5 ในประเทศไทย และจัดพิธีการร่วมลงนามความร่วมมือภาควิจัยบรรยากาศแห่งประเทศไทย (Thailand Consortium for Atmospheric Research : TCAR) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2564 ในรูปแบบออนไลน์ โดยภาควิจัยบรรยากาศแห่งประเทศไทย มีจุดเริ่มต้นจากกลุ่มวิจัยบรรยากาศของ สดร. ที่ดำเนินการศึกษาวิจัยมาระยะหนึ่ง ได้เชิญคณาจารย์ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยบรรยากาศในประเทศไทย และทุกฝ่ายได้แสดงเจตจำนงร่วมกันในการจัดตั้งภาคีเพื่อบูรณาการและขยายขอบเขตความเชี่ยวชาญหลักของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงประสานความร่วมมืองานวิจัยด้านบรรยากาศและคุณภาพอากาศในประเทศไทย ให้มีการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เนื่องจากปัญหาด้านบรรยากาศมีความหลากหลายและซับซ้อนเกินกว่าหน่วยงานเดียวจะทำได้ นำมาสู่การลงนามบันทึกความเข้าใจ ฉบับแรก เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2563 นับจากนี้หน่วยงานและนักวิจัยทั้งหมดจะได้ร่วมมือกันประสานนโยบายเพื่อช่วยกันกำหนดทิศทางการวิจัยด้านบรรยากาศให้ทันกับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิจัยด้านคุณภาพอากาศ ที่ยังไม่สามารถตอบโจทย์การแก้ปัญหา PM2.5 แม้นักวิจัยไทยจะมีศักยภาพด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์บรรยากาศ แต่ยังขาดการวางแผนเชื่อมโยงประเด็น ทั้งในเรื่องคุณภาพอากาศและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำหรับภาควิจัยบรรยากาศแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันจัดทำแผนที่นำทางของการวิจัยแบบบูรณาการ บูรณาการวิจัยบรรยากาศที่เชื่อมโยงกับการศึกษาคุณภาพอากาศของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ จัดสร้างห้องปฏิบัติการกลางที่มีเครื่องมือที่ทันสมัยพร้อมที่จะสนับสนุนการวิจัยบรรยากาศ พัฒนาระบบฐานข้อมูล สร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์บรรยากาศ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยบรรยากาศ และผลักดันให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง เบื้องต้นได้กำหนดหัวข้อเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยบรรยากาศร่วมกัน ได้แก่ งานวิจัยด้านเคมีบรรยากาศ งานวิจัยด้านฟิสิกส์บรรยากาศ งานวิจัยด้านเครื่องมือและการตรวจวัดด้านบรรยากาศ งานวิจัยด้านฐานข้อมูล และแบบจำลองการคาดการณ์คุณภาพอากาศ และงานวิจัยด้านผลกระทบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การประชุมสัมมนาวิชาการ เรื่อง"มลพิษอากาศในภาคอีสาน และศูนย์วิชาการเพื่อขับเคลื่อนการการป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมลพิษอากาศ"

ในการประชุมสัมมนาวิชาการ เรื่อง"มลพิษอากาศในภาคอีสาน และศูนย์วิชาการเพื่อขับเคลื่อนการการป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมลพิษอากาศ" ผ่านระบบ ZOOM จัดโดย ศูนย์วิชาการเพื่อขับเคลื่อนการการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมลพิษอากาศ สมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อาจารย์สาขา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้นำเสนอภาพลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศสภาพเศรษฐกิจและสังคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ที่เชื่อมโยงถึงปัญหามลพิษอากาศว่า ภาคอีสานมีเทือกเขากั้นจากภาคอื่น มีแอ่งโคราชและแอ่งสกลนครที่ลาดเอียงจากตะวันตกไปตะวันออกอากาศทั่วไปร้อนขึ้นสลับกับแล้งมีผลต่อความรุนแรงของลม ทั้ง 2 ส่วนจึงมีผลต่อการกระจายตัวของมลพิษทางอากาศ ขณะที่การใช้ประโยชน์ที่ดินจะเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยเป็นเนื้อที่ทางการเกษตร 63.86 ล้านไร่ แยกเป็นนาข้าว 41.75 ล้านไร่ พืชไร่ 11.45 ล้านไร่ สวนไม้ผลและไม้ยืนต้น 5.90 ล้านไร่ สวนผักและไม้ดอก 0.32 ล้านไร่ และการเกษตรอื่น ๆ 4.44 ล้านไร่ โดยพืชหลักของภาค ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อย่างไรก็ตามสถานิตรวจวัดคุณภาพอากาศในภาคอีสานมีเพียง 12 สถานี และมีเพียงสถานีเดียวที่ข้อมูลสมบูรณ์ คือของจ.ขอนแก่นที่มีการวัดถึง PM2.5 สะท้อนว่าการติดตามคุณภาพอากาศไม่ถูกให้ความสำคัญมากทั้งที่ค่าPM2.5 ไม่ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อมูลตั้งแต่ปี 2561-2563 พบว่า ค่า PM 2.5 เฉลี่ยรายปี จ.ขอนแก่น เกินค่ามาตรฐานอยู่ในระดับมากกว่า 30 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม) ทุกปี ขณะที่ค่ามาตรฐานอยู่ที่ 25 มคก./ลบ.ม โดยสูงกว่า กทม.และเชียงใหม่ที่อยู่ในระดับสูงกว่าค่ามาตรฐาน แต่ไม่ถึง 30 มคก./ลบ.ม นอกจากนี้ ปี 2560 - 2562 จ.ขอนแก่นมีจำนวนวันที่ค่าฝุ่นเกินค่ามาตรฐานเพิ่มจาก 20 กว่าวัน เป็น30 กว่าวัน และ 50 กว่าวันตามลำดับ โดยค่าสูงสุดเกินค่ามาตรฐานชัดเจนช่วงเดือน ม.ค.-เม.ย. และปลาย ต.ค.-ธ.ค. ของทุกปี ที่เป็นฤดูเก็บเกี่ยวเพราะวิถีชีวิตสัมพันธ์กับเกษตรดังนั้นจะเห็นว่าปัญหามลพิษทางอากาศของภาคอีสาน ไม่ได้ด้อยหรือน้อยกว่าพื้นที่อื่น ๆ ที่มีรายงานปัญหามลพิษในประเทศไทย โดยแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่สำคัญ คือ การเผาในที่โล่งพื้นที่เกษตรกรรม สถานประกอบการ โรงงาน และยานพาหนะคมนาคม

การประชุมนานาชาติการวิจัยขั้นแนวหน้าระบบโลกและอวกาศแห่งประเทศไทย

จัดโดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ หรือ GISTDA เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2564 ในรูปแบบออนไลน์ โดยมีการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “บทบาทของ อว. ในการพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ เพื่อสร้างโอกาสให้เศรษฐกิจไทย” ว่า อว. เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนางานวิจัยขั้นแนวหน้าด้านระบบโลกและอวกาศ (Earth Space System: ESS) เป็นงานที่มีภาพรวมใหญ่มาก การศึกษาเรื่องราวด้านนี้มีความยากพอสมควร “โลก” คือ ดิน “อวกาศ” คือ ฟضا ภาษาจีนตัว “อว” ที่แปลว่าผู้ปกครอง มี 3 ชิด ชิดที่ 1 คือ ฟضا ชิดที่ 2 คือ คน ชิดที่ 3 คือ ดินหรือโลก แล้วยังมีชิดอีกตัวหนึ่งเชื่อมฟضا เชื่อมคน เชื่อมดิน ไว้ด้วยกัน นั่นแปลว่าอารยธรรมตั้งแต่โบราณมาเห็นเรื่องดิน เรื่องฟ้าสำคัญ คนโบราณดูฟ้าทุกวัน ดูดาวทุกวัน และนำมาสร้างเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยโหราศาสตร์ เพื่อที่จะพยากรณ์ คาดการณ์ วางแผนในเรื่องที่เกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับดิน เกี่ยวกับอาณาเขตที่ปกครอง ทั้งนี้ในด้านมหาวิทยาลัยนั้นมีความยินดีที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมวิชาการในครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้และการทำงานวิจัยขั้นแนวหน้าระบบโลกและอวกาศ ซึ่งมี 7 มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศในการเป็นภาคีวิจัยโลกอนาคตแห่งประเทศไทย (Future Earth Thailand Consortium) ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยมหิดล โดยจะมุ่งเน้นในการสร้างบุคลากรและงานวิจัยขั้นแนวหน้า เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ธรรมชาติและภัยพิบัติ

การประชุมเพื่อพิจารณาร่างมติโครงการพัฒนา นโยบายสาธารณะว่าด้วยการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศ

จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 ณ โรงแรมอวานี ขอนแก่น ซึ่งมีการปาฐกถาพิเศษ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เรื่อง “ขอนแก่นอากาศสะอาด แนวทางในการจัดการ มลพิษทางอากาศ P.M.2.5” ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญที่จังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญและได้มีการดำเนินการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โครงการพัฒนานโยบายสาธารณะว่าด้วยการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่น PM 2.5 ซึ่งประกอบไปด้วย ภาครัฐได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 10 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ศูนย์สนับสนุน บริการสุขภาพที่ 7 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครขอนแก่น ภาควิชาการ ได้แก่ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น ภาคเอกชน ได้แก่ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมชาวไร่อ้อย บริษัทรวมเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด (โรงน้ำตาลมิตรภูเวียง) บริษัทน้ำตาลขอนแก่น จำกัด (มหาชน) สาขาน้ำพอง สมาคมการค้าโลจิสติกส์แห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง บริษัท เค.ซี. เมททอลชีท จำกัด (มหาชน) ภาคประชาสังคม ได้แก่ มูลนิธิชุมชนขอนแก่นทศวรรษหน้า เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัด กลุ่มอากาศสะอาดขอนแก่น มีผู้เข้าร่วมประชุม 80 คน โดยได้รับการสนับสนุนกระบวนการที่เรียกว่าการขับเคลื่อนสมัชชาเชิงประเด็น โดยสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ หรือ สช. และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สสส.) ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ ด้วยเล็งเห็นว่าปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก หรือ PM.2.5 เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ของประชาชน ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยจะได้พัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่ เรียกว่า “สมัชชาเชิงประเด็น” กรณี PM

2.5 ให้ทุกฝ่ายได้ตระหนัก และร่วมกันผลักดันให้เกิดการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น

กิจกรรมรวมพลัง ‘สุดยอดผู้นำ’ ปักธงฝ่าวิกฤต สู่ทศวรรษร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

ศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน (ศวช.) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3) จัดเวทีสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น วาระ : ทศวรรษร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ พื้นที่ภาคกลาง ที่โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2563 โดยก่อนการจัดงานได้คัดเลือกสุดยอดผู้นำชุมชนทั่วประเทศ สสส.เฟ้น “สุดยอดนวัตกรรม” ภาคกลาง ร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ เน้นปรับตัวพร้อมรับมือภาวะปกติ-วิกฤติ ปักธง 6 เรื่อง “สังคมสูงวัย-สิ่งแวดล้อม-ลดปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ-เศรษฐกิจชุมชน-สวัสดิการและสุขภาพชุมชน-พึ่งตนเองด้านอาหาร” ใช้ฐานสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น 200 คน/ตำบล เป็นพลังเปลี่ยนแปลงสังคมในการนี้ศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน (ศวช.) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวรายงานสถานการณ์การขับเคลื่อนเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่พื้นที่ภาคกลาง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1,976 แห่ง เครือข่ายร่วมสร้าง 742 แห่ง (37.55%) 25 จังหวัด (กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ตรัง นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ระยอง ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง) 57 อบต.ที่ดำเนินงานในระบบข้อมูลตำบล TCNAP2 มีประชากรทั้งหมด 119,587 คน เป็นชาย 173,580 คน เป็นหญิง 180,593 คน มีครัวเรือน 40,412 ครัวเรือน

